

"Yeni əsrin müqaviləsi" sürətlə reallaşır

Prezident İlham Əliyev ACE platformasının üst modullarının dənizə yola salınmasına da xeyir-dua verdi

"Azəri Mərkəzi Şərqi" (ACE) platformasının üst modullarının tikintisinin müvəffəqiyyətlə başa çatması ölkəmizin neft-qaz strategiyasının növbəti uğurudur. Prezident İlham Əliyevin cari il aprelin 4-də Bayıl tikinti-quraşdırma sahəsində qurğunun dənizə rəmzi yola salınması mərasimində iştirak etməsi bu hadisənin önəminə diqqət çəkir.

ACE platforması eyniadlı layihə çərçivəsində inşa edilir. 6 milyard dollarlıq ACE layihəsi Xəzər dənizində nəhəng "Azəri-Çıraq-Günəşli" (AÇG) yataqlarının işlənməsinin növbəti mərhələsidir. Layihəyə yeni dəniz platforması və gündəlik 100 min barelədək neft hasil etmək gücündə digər qurğular daxildir. Bu layihənin istismar müddəti ərzində ümumilikdə 300 milyon barelədək neft hasil olunacağı proqnozlaşdırılır.

Xatırladaq ki, 2017-ci il sentyabrın 14-də AÇG üzrə Hasilatın Pay Bölgüsü Sazişi (HPBS) əsrin ortasına qədər uzadıldı. ACE layihəsi də məhz həmin yeni saziş çərçivəsində reallaşdırılır. Bu sazişi "Yeni əsrin müqaviləsi" də adlandırılırlar. AÇG tərəfdaşları ACE üzrə yekun investisiya qərarını 2019-cu ilin aprelində qəbul ediblər. Yeri gəlmişkən: 1994-cü ildə birinci AÇG HPBS-nin imzalanmasından bəri "Azəri-Çıraq-Günəşli" sahəsinin işlənməsinə ümumilikdə 42 milyard dollar investisiya qoyulub.

ACE layihəsi çərçivəsində dənizin təxminən 140 metr dərinliyində, mövcud "Mərkəzi Azəri" və "Şərqi Azəri" platformalarının arasında yeni hasilat, qazma və yaşayış platforması quraşdırılacaq. Yeni platforma adını da elə yaxın qonşularından alıb. Platformanın üst modulları neft və qaz emalı qurğuları, inteqrasiya edilmiş qazma qurğusu, qaz kompressoru və yaşayış bloklarından

ibarətdir. Modulların layihələndirilmiş çəkisi 19 min 600 tondur. Üst modullar "Azfen" şirkəti tərəfindən yerli infrastruktur və resurslardan istifadə olunmaqla inşa edilib.

Layihəyə həmçinin yataqdaxili yeni sualtı boru kəmərləri daxildir. Bu xətlər yeni qurğudan hasil ediləcək neft və qazın Səngəçal terminalına ötürülməsi üçün mövcud sualtı ixrac kəmərlərinə qoşulacaq. Bundan əlavə, laya vurulan suları "Mərkəzi Azəri" kompressiya və suvurma platformasından ACE qurğularına nəql etmək məqsədilə ACE və "Şərqi Azəri" arasında suvurma üçün boru xətti də olacaq.

Layihənin özəlliklərindən biri də odur ki, ACE platforması Səngəçal terminalından, yəni uzaq məsafədən idarə ediləcək. Bunun üçün platformanın idarə mexanizminə innovativ sistem avtomatlaşdırmaları daxil edi-

lib və terminalda yeni ACE idarəetmə mərkəzi inşa edilib. ACE "Azəri-Çıraq-Günəşli"də uzaq məsafədən idarə olunan ilk platforma olacaq. Terminalda idarəetmə mərkəzi artıq tam hazırdır və sınaq işləri aparılması üçün işlək vəziyyətə gətirilib.

Layihənin ümumi tikinti işlərinə 2019-cu ilin sonlarında start verilib və onlar yerli ehtiyatlardan istifadə olunmaqla ölkə daxilində həyata keçirilib. İşlərin pik dövründə Azərbaycanda inşaat işlərinə 8500 nəfərdən çox işçi cəlb edilib. İndiyədək heç bir xəsarətə yol verilmədən layihənin iş həcmnin 85 faizi tamamlandı.

Qaldı ki, ACE-nin dayaq bloku, onun çəkisi 16 min ton, hündürlüyü 153 metrdir. Bu qurğuya biri suvurma, biri neft və biri qaz ixracı üçün nəzərdə tutulmuş üç dik boru daxildir.

Dayaq blokunun tikinti işləri üç il çəkib və ötən ilin sonunda təhlükəsiz şəkildə tamamlandı. Dekabrın 13-də Prezident İlham Əliyev Heydər Əliyev adına Bakı Dərin Özüllər Zavodu (BDÖZ) sahəsinə baş çəkərək dayaq blokunun dənizə yola salınması prosesinə start verib.

Bütün istismar sınaqları bitdikdən sonra dayaq bloku bu il martın 16-da dənizə yola salınıb və suyun 137 metr dərinliyində öz daimi yerinə quraşdırılaraq üst modulları qəbul etməyə hazırdır. Bu qurğunun sualtı konstruksiyalarının və qovşaqlarının quraşdırılma işlərinin 94 faizi artıq tamamlandı.

"BOS Shelf" tərəfindən inşa edilmiş dayaq bloku yerli tikinti infrastrukturundan və obyektlərindən istifadə edilməklə tam şəkildə ölkə daxilində - BDÖZ-də tikilib. Subpodratçılar və ixtisaslaşmış təchizatçılar da

daxil olmaqla tikinti işlərinə 2000 nəfərdən çox insan cəlb edilib. İşçi qüvvəsinin əksəriyyəti Azərbaycan vətəndaşlarıdır.

Bu günlərdə Bayıl tikinti-quraşdırma sahəsində dövlətimizin başçısı üst modullarla da ətraflı tanış olub. Belə ki, bp-nin Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə üzrə regional prezidenti Qəri Counz, "Azəri Mərkəzi Şərqi" layihəsinin baş direktoru Nil Filips və mütəxəssislər layihə üzrə görülən işlər barədə danışıqlar. Prezidentə idarəetmə mexanizminin avtomatlaşdırılmış innovativ sistemi təqdim edilib.

Üst modulların tikinti işlərinin kulminasiya nöqtəsi Xəzərdə bp-nin ilk dəfə icra etdiyi "qaldırma və sürüşdürmə" əməliyyatı olub. Bu əməliyyat zamanı iki nəhəng qazma modulu təhlükəsiz və səmərəli şəkildə lazımı yüksəkliyə qaldırılaraq relslərlə sürüşdürmə üsulu ilə "Azəri Mərkəzi Şərqi" platformasının üst tikililər blokunun üzərinə yerləşdirilib.

Tikinti işlərinin və istismar sınaqlarının 2023-cü ilin ikinci rübündə tamamlanacağı gözlənilir. Həmin vaxt qurğu STB-1 daşıma barjına yüklənəcək, dənizə göndəriləcək və AÇG sahəsindəki dayaq blokunun üzərinə quraşdırılacaq. Bundan sonra birinci quyunun qazılmasına başlanacaq. ACE platformasından ilk neftin gələn ilin əvvəllərində əldə olunması nəzərdə tutulur.

Qeyd edək ki, ACE "Azəri-Çıraq-Günəşli" müqavilə sahəsində quraşdırılan 7-ci hasilat platforması olacaq. Hazırda AÇG-dən hasilatı "Çıraq", "Mərkəzi Azəri", "Qərbi Azəri", "Şərqi Azəri", "Dərinsulu Günəşli" və "Qərbi Çıraq" platformaları həyata keçirir.

*Flora SADIQLI,
"Azərbaycan"*